

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

А *Висвітлюються переваги та недоліки тестування як одного із методів перевірки знань і вмінь студентів факультету фізичного виховання. Визначене місце та роль тестового контролю в системі моніторингу якості освіти, який дає змогу вивчити не лише рівень досягнення студентів, а й структуру знань, ступінь їхнього відхилення від норми.*

Ключові слова: тестування, тест, якість освіти.

Вступ. Освіта є найважливішим фактором забезпечення високого професійного рівня майбутніх педагогів з фізичного виховання. Тому підвищення якості вищої освіти як одного з найважливіших чинників такого рівня набуває все більшої актуальності. Вдосконалення процесів управління якістю вищої освіти передбачає підвищення ефективності контролю й оцінки якості підготовки студентів факультету фізичного виховання на всіх етапах навчання. Кожний етап заняття вимагає контролю, тому що без нього втрачається сенс процесу навчання.

У сучасному суспільстві саме тестовий контроль інтенсивно розвивається і поширюється, а використання тестових технологій посідає особливе місце у розробленні та впровадженні у навчальний процес нових підходів до оцінювання досягнень студентів і виявлення рівня знань [3].

Певний внесок у розвиток тестових технологій в Україні зробили вчені М. Барна, І. Булах, С. Гриб, Б. Гриник, Т. Дівнич, Л. Коваленко, Л. Паращенко, Л. Прокопенко, Н. Розенберг.

Мета статті. Розкрити місце та роль тестування в системі моніторингу якості освіти у студентів факультету фізичного виховання, висвітлити переваги та недоліки тестування на сучасному етапі розвитку освіти.

Результати дослідження. Вхідження України в сучасні соціально-економічні умови вимагає від молоді володіння науковими знаннями на високому рівні. Реформування змісту вищої освіти, її розбудова відповідно до міжнародних стандартів забезпечує вирішення цього завдання. Тому питання виміру знань і вмінь студентів факультету фізичного виховання набуває високої уваги. Не можна не врахувати той факт, що проблема оцінювання пов'язана насамперед з тим, що контроль має бути об'єктивним і давати викладачеві інформацію про результати навчального процесу. На даний час це можливо, насамперед, за рахунок тестування студентів факультету фізичного виховання, яке останнім часом із багатьох причин набуло широкого визнання і при визначенні підсумкових знань.

Тестування належить до ефективних інструментів контролю рівня знань студентів факультету фізичного виховання. У широкій інтерпре-

тації термін «тестування» – це тестовий метод, результат тестування й інтерпретація результатів тестування.

Відповідно до мети тести розподіляють на:

- тести для вхідної діагностики;
- тести для управління навчальною діяльністю;
- тести для організації самостійної роботи;
- тести для підсумкового контролю;
- адміністративне тестування.

Тестування належить до видів педагогічних вимірювань, куди зараховують також рейтинг і моніторинг, які відносяться до сфери управління освітою. За визначенням тестолога В. Аванесова, педагогічний тест – це система паралельних завдань специфічної форми, розташованих зростаючому за ступенем складності порядку, що дає змогу якісно та ефективно виміряти рівень і структуру підготовки тих, кого екзамнують [1]. Схоже визначення знаходиться у вітчизняній педагогіці [7]. Деяко інше визначення поняття «тест» подають Л. Паращенко, В. Леонський і Г. Леонська, які вважають, що «тест» – фіксоване в часі випробування, призначене для встановлення кількісних або якісних індивідуально-психологічних якостей [4].

Тест визначають як сукупність спеціально підібраних завдань для виявлення знань студентів факультету фізичного виховання, що потребують коротких однозначних відповідей [5].

Тестовий контроль має низку переваг перед іншими методами контролю, а саме: забезпечує об'єктивність і справедливість оцінки знань; відсутність емоційних стресів і перевантажень; відсутність психологічного впливу на студента; забезпечує прозорість і гласність результатів контролю; розвиває індивідуально-диференційований підхід до навчання та самостійної роботи студентів; забезпечує можливість одночасного контролю великої аудиторії за умов відносно невеликих затрат часу на його проведення [6].

До цього переліку переваг тестового контролю також можна додати: його уніфікованість, стандартизованість; можливість одночасно охопити контролем усіх студентів; можливість вести контроль з усього масиву матеріалу, а не вибірково; можливість систематично робити «зрізи успішності» [3].

До недоліків тестового контролю можна віднести: відсутність «живого» спілкування студента і викладача, що не дає змоги спостерігати за фаховою логікою міркувань студентів; унеможливорює визначення якості особистості, оскільки вони виражаються через сукупність емпірично спостережуваних індикаторів; розроблення якісного тесту – тривалий і трудомісткий процес; відсутність аналізу творчих здібностей студента факультету фізичного виховання; потреба дотримання конфіденційності; можливість угадування відповіді.

Застосування тестування як методу вимірювання у різних сферах призвело до появи та використання великої кількості різноманітних тестів. Тестовий контроль компетенцій може реалізуватися за допомогою таких типів тестів відкритої (із самостійним формулюванням відповіді на запитання) та закритої (з вибором правильної відповіді з переліку можливих варіантів) форм: 1) з можливим вибором; 2) на вибір правильної відповіді з двох запропонованих; 3) на відповідність; 4) на розпізнавання; 5) на знаходження відповідностей між двома параметрами; 6) у вигляді речень, котрі мають пропущені частини; 7) для відновлення деформованого тексту, в якому пропущені елементи; 8) на групування фактів; 9) що потребують від студентів розташування, інтегрування, інтерпретування матеріалу і висловлювання власної думки; 10) у вигляді кросвордів. У ВНЗ реалізуються різні види тестування: вхідне (на початку навчання), поточне (протягом періоду навчання), рубіжне (після закінчення вивчення розділу, модуля), підсумкове або комплексне (після закінчення дисципліни або кількох дисциплін), відстрочене (контроль знань через якийсь час після вивчення дисципліни).

Певною проблемою на сучасному етапі реорганізації вищої освіти є створення якісних тестових завдань. Знання викладачами методологічних засад тестування та вміння запропонувати їх у процес складання тестових завдань є важливою умовою високої якості оцінювання знань і вмінь.

Труднощі пов'язані переважно з відсутністю чіткої методологічної бази та недостатністю практичного досвіду.

Оскільки на етапі реформування вищої освіти велике значення має моніторинг якості освітнього процесу на всіх етапах його реалізації, то кожному ВНЗ потрібно розробити систему контролю залишкових знань студентів із дисциплін попереднього навчального року.

Система тестування залишкових знань має бути спрямована на: посилення поточного контролю успішності студентів факультету фізичного виховання; моніторинг якості базових знань необхідних для подальшого засвоєння освітніх програм із наступним аналізом і внесенням необхідних коректив у процес навчання; підвищення мотивації студентів факультету фізичного виховання до засвоєння навчального матеріалу на рівні довготривалої пам'яті [2].

І все ж таки тестовий контроль стимулює постійну роботу всіх студентів факультету фізичного виховання. За правильної організації тестування та застосування методів інформаційної безпеки унеможливорюється недобросовісне ставлення окремих студентів факультету фізичного виховання до виконання письмових контрольних випробувань (списування, використання підказок, шпаргалок тощо). Провідною є також роль кафедр та особисто викладачів у забезпеченні відповідного рівня застосування тестових технологій контролю якості освіти.

Забезпечення та реалізація переваг тестової технології може бути виконана лише за умови врахування вимог сучасної тестової теорії. Тому для задоволення потреби в якісно розроблених тестах нового покоління необхідно здійснювати велику роботу, спрямовану на підвищення текстологічної грамотності педагогічних кадрів; підготовку і підвищення кваліфікації викладацьких кадрів у галузі теорії та практики педагогічних вимірювань; видання спеціалізованої науково-методичної літератури з тестової методики.

Грамотна організація контролю навчально-пізнавальної діяльності за допомогою тестів дає змогу підвищити результати діяльності викладача.

Важливою умовою підвищення якості підготовки фахівців є розвиток і вдосконалення форм і методів контролю якості викладання і навчальних досягнень студентів факультету фізичного виховання. Застосування тестового контролю знань у перехідний період до навчання за кредитно-модульною системою навчання у ВНЗ можна беззаперечно використовувати в якості проміжного контролю. Контроль з усього курсу і підсумковий контроль доцільно проводити в письмовій формі.

Підсумковий контроль із дисциплін соціально-гуманітарного циклу можна проводити у тестовій формі вибірково (окремі дисципліни, окремі змістові модулі, окремі теми в межах змістових модулів) після серйозного аналізу і колективного обговорення в межах профільної кафедри.

Дисципліни, що вивчають студенти факультету фізичного виховання вищих навчальних закладів, закладають важливу базу функціональних знань майбутніх фахівців. Ці знання настільки складні і багатогранні, що оцінити їх якимось одним способом – неможливо. Тому тестовий контроль це, беззаперечно, один із сучасних і оптимальних методів контролю знань, проте не можна зосереджуватися лише на ньому, необхідно користуватися різними методами оцінки знань і вмінь студентів – усними і письмовими відповідями, спостереженням і оцінкою виконаної роботи на заняттях, виробничій практиці.

Тест дає кількісну оцінку, незалежно від особистості педагога, що дає змогу об'єктивно визначити рівень підготовки кожної групи або вищого навчального закладу. Також тест дає можливість визначити і порівняти рівень підготовки з різних

дисциплін і рівень загальної підготовки.

Висновки:

– тестування, як один із методів контролю є зручним, надійним, оперативним і об'єктивним методом моніторингу якості освіти;

– тест виступає як інструмент вимірювання рівня знань і складності завдань, оскільки без такого інструменту керувати навчальним процесом, особливо в технологічному варіанті, неможливо;

– введення тестового контролю істотно підвищує мотивацію навчання і зацікавленість студентів факультету фізичного виховання;

– тестові завдання не замінюють і не відмінюють традиційних форм педагогічного контролю, ґрунтованих на безпосередньому спілкуванні викладача зі студентами факультету фізичного виховання, а лише доповнюють традиційно визнані технології навчання і контролю успішності;

– удосконалення ефективності контролю, під час якого виявляють якість засвоєння знань,

вимірюють її величину, присвоюють оцінку – є головною умовою підвищення якості навчально-виховного процесу, а значить і підготовки висококваліфікованого і конкурентоспроможного вчителя фізичної культури.

 Список використаних джерел

1. Аванесов, В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – Москва : Центр тестирования, 2002. – 240 с.
2. Гриник, Б. С. Тестування як ефективний інструмент вимірювання рівня знань студентів / Б. С. Гриник, О. Г. Пилипів // Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 3. – С. 97–102.
3. Дівнич, Т. Я. Місце та роль тестування в системі моніторингу якості освіти студентів-стоматологів / Т. Я. Дівнич // Вісник проблем біології і медицини. – 2015. – Вип. 2, том 1 (118). – С. 81–84.
4. Парашенко, Л. І. Тестові технології у навчальному закладі: метод. посіб. / Л. І. Парашенко, В. Д. Леонський, Г. І. Леонська. – Київ : Майстерня книги, 2006. – 217 с.
5. Тестова перевірка знань учнів / за ред. Н. М. Розенберга. – Київ : Рад. школа, 1975. – 168 с.
6. Ягодзінський, А. Й. Оцінка знань студентів та якості підготовки фахівців (методичні та методологічні аспекти): навч. посіб. / А. Й. Ягодзінський, А. О. Муромцева, Л. В. Іванова [та ін.]; за ред. А. Й. Ягодзінського. – Київ : ІЗМН, 1997. – 216 с.
7. Bachman, L. The use of test methods in the content analysis and design of EFL proficiency tests / L. Bachman, F. Davidson, M. Milanovich // Language Testing. – 1996. – Edn. 13. – P. 125–150.

*Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 23.04.2016*

Харченко А. В. Мониторинг качества образования студентов факультета физического воспитания.

А Освещаются преимущества и недостатки тестирования как одного из методов проверки знаний и умений студентов факультета физического воспитания. Определено место и роль тестового контроля в системе мониторинга качества образования, который позволяет выявить не только уровень достижения студентов, но и структуру знаний, степень их отклонения от нормы.

Ключевые слова: тестирование, тест, качество образования.

Kharchenko O. V. The monitoring of the education quality of physical education students.

S The article highlights the advantages and disadvantages of testing as a method of checking the knowledge and skills of physical education students. The place and role of test control system monitoring the quality of education, which allows revealing not only the level of achievement of students, but also the structure of knowledge, the extent of their deviation from the norm are identified.

Key words: testing, test, education quality.